

If the social attacks of gulls and terns may be of survival value to them, they must also be so for other birds nesting in their colonies.

Raitasuo (1953) considers protection of no significance at all in this case. Gulls and terns release the sociability of the Tufted Duck, they are in Raitasuo's opinion »Ersatzkumpane» to the duck. This I doubt very much. As a rule, the Tufted Duck does not show any tendencies towards sociability during the breeding season. Two nests of this duck may be found in close proximity to one nest of the Common Gull (Rosenberg 1946), and many nests in large colonies of the Black-headed Gull and the Common Tern. It is difficult to understand, when Raitasuo (p. 10) writes: »Die heterotypischen Reiherenten-Laridenkolonien repräsentieren also zu guter Letzt eine Form von Kolonienbildung, die sich wahrscheinlich nur dadurch von den homotypischen Reiherentenkolonien unterscheidet, dass ein Teil der adäquaten Glieder der Sozietät durch Ersatzkumpane ersetzt.» Are both the Common Gull and the Common Tern »Ersatzkumpane»? They do not look alike, they have different calls, and rather different behaviour. And are two gulls and hundreds of terns the adequate numbers, filling out the gaps of missing ducks?

Many birds are found nesting in colonies of gulls and terns. The most typical are the Tufted Duck, the Black-necked Grebe, and the Turnstone. The Black-necked Grebe is known — over almost its whole range — to be a regular inhabitant of gull or tern colonies, for instance, in Sweden, Denmark, Germany, France, Macedonia, Algeria and North America. Swanberg (1932) has shown that in different years the Black-headed Gulls nested in different parts of lake Krankesjön in Scania. Every year the grebes followed the gulls. This is also proved in France (Meylan in *Alauda* 9). In Europe and North Africa the Black-necked Grebe mostly associates with the Black Tern and the Black-headed Gull, in North America with Franklin's Gull (Roberts 1900, Bent 1921, Allen 1951, Pough 1951). Are a few pairs of grebes among about twenty terns, or hundreds of grebes among tens of thousands of pairs of Franklin's Gulls to be the adequate number? And are the Black Tern and the Franklin's Gull »Ersatzkumpane» to the grebe? Probably not.

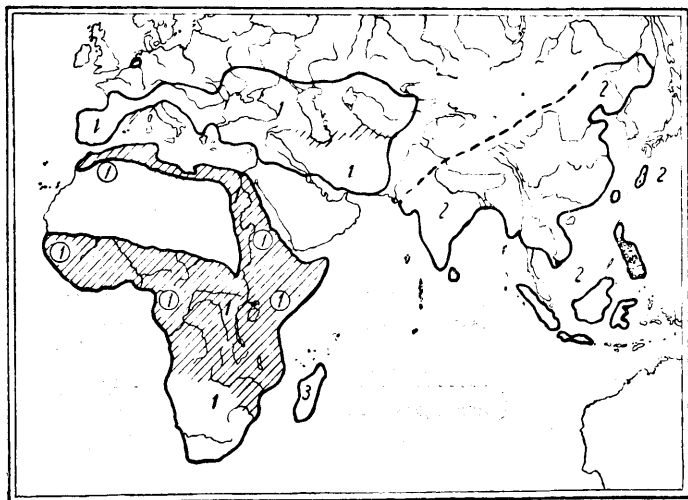
Ruskohaikara (*Ardea purpurea* L.) tavattu Suomessa.

PAAVO VOIPIO

Lokakuussa 1952 lähetettiin Helsingin Yliopiston Eläintiet. museolle linnun ruho, joka osoittautui nuoreksi haikaraksi. Kun nuori harmaahaikara on vatsapuolen runsaasta täplikkyydystä huolimatta perusväriltään selvästi harmaa, museolle nyt lähetetyn linnun yleisväri ei ollenkaan ollut tällainen, vaan p u n a r u s k e a. Lähempi tarkastus ja vertailu osoittikin, että po. yksilö oli aivan toinen laji kuin harmaahaikara, nimittäin meillä ennen näkemätön »purppura-

haikara» (*Ardea purpurea* L.), jota alempana lähemmin mainituista syistä nimitämme tässä mieluummin ruskohaikaraksi. Maamme linnusto oli jälleen saanut yhden lisän tänne satunnaisesti harhautuneiden lajien joukkoon. Löytöpaikka on Helsinki, Kaskisaari ja löytöaika 20. X. 1952.

Ruskohaikara on levinneisyydeltään eteläinen ja itäinen laji, joka pesii palearktisen alueen eteläosissa, Afrikassa sekä trooppisessa ja Itä-Aasiassa (kartta 1). Nimirodun asuinalue käsittää keski-Euroopan, missä se on harvinainen, etelä-Euroopan, länsi-Aasian idässä Turkestaniin ja Persiaan asti sekä Afrikan. Madagaskarilla sekä Aasian etelä- ja itäosissa on omat rotunsa (*madagascariensis* van Oort ja *manilensis* Meyen).

Kartta 1. Ruskohaikaran asuinalueet. 1. *A. p. purpurea*, 2. *A. p. manilensis*, 3. *A. p. madagascariensis*. Talvehtimisaalueet viivoitettu. (SPANGENBERG 1951)

Tämä jo Hollannissa pesivä ja myös Saksassa pesivänä tavattu laji on harhautuneena esiintynyt pohjoisempana muuallakin, nim. Brittein saarilla n. 90 kertaa (WITHERBY et al. 1949), »hyvin harvinaisena» Tanskassa (LÖPPENTHIN 1950), Norjassa 3 kertaa (LØVENSKIOLD 1947) sekä Ruotsissa 7 kertaa (SVERIGES ORN. FÖREN. 1951, LUNDEVALL 1953). Norjan löydöistä 2 on pohjois-Norjasta, toinen v. 1890 Lyngenistä lähellä Suomen käsivartta ja toinen v. 1910 Finnmarkista. Molemmat havainnot ovat lokakuulta. Ruotsin löydöistä

3 on peräisin 1800-luvulta (Skoone ja Bohuslän), muut v. 1912 ja 1814 Smoolannista, yksi syysk. 1924 Hälsinglannista (Bergsjö-nimiseltä paikkakunnalta lähellä Pohjanlahden rannikkoa jokseenkin meikäläisen Siipyyn pitäjän korkeudella) ja viimeinen lokak. 1951 Öölannista.

Ruskohaikara on ulkomuodoltaan tyypillinen haikara, mutta on harmaahaikaraa melkoisesti pienempi ja solakampi, selkäpuolelta tummempi sekä vatsapuolelta ja kaulasta punertava, nuori lintu päälaen takaosasta ja takakaulasta punaruskea, selkäpuolen höyhenet leveästi ruosteensuskeareunaiset, vatsapuoli vaalean punakeller-tävä. Pää ja nokka ovat solakammat kuin harmaahaikaralla, nokka lisäksi pitempi. Erityisen silmäänpistävä on varpaiden huomattava pituus (keskivarvas 124—137 mm). Muut mitat (mm:ssä) ovat WITHERBYN (op. c.) mukaan nimirodulla seuraavat (suluissa vastaavat harmaahaikaran mitat):

	siipi	nokka	nilkka
♂	330—380 (430—470)	115—135 (100—125)	115—130 (135—165)
♀	290—355 (425—460)	105—125 (100—125)	—

Nyt saadun nuoren ♀-linnun mitat, jotka otettiin konservoinnin jälkeen, ovat seuraavat (vertailuksi nuoren, niinkään konservoidun harmaahaikaran vastaavat mitat suluissa):

siipi	335 mm (445)
nokka (höyhenrajasta)	112,5 mm (107,5)
nilkka	118 mm (161)
keskivarvas	128 mm (111)

Ruskohaikaran esiintyminen näin kaukana pesimisalueensa ulkopuolella syyskautena on yhteydessä haikaroille ominaisen välimuuton (»Zwischenzug») kanssa. Pohjoisimmat po. lajin harhailijat Skotlannissa ja Skandinavian maissa onkin tavattu pääasiassa juuri syys- ja lokakuulla. Mitään levinneisyysalueen laajenemista tai pyrkimystä asettumaan tänne vakinaisesti ei ruskohaikaran esiintyminen näin pohjoisessa tietävästikään merkitse. Näin ei ole tapahtunut Brittein saarillakaan n. 90-kertaisesta esiintymisestä huolimatta.

Tämän lajin nimenä esiintyy muissa kielissä »purppurahaikara». Pitäisin kuitenkin nimitystä r u s k o h a i k a r a sopivampana, sillä etenkin nuorella linnulla vallitseva väri on punaruskea ja vanhalla

linnulla punertavat osat ovat rinnan sivujen ja ylempien hartiahöyhenen kastanjanruskeata väriä lukuunottamatta kaulalla, siiventaipeessa ja säärissä vahvasti punaruskeat.

Kirjallisuutta: LUNDEVALL, C.-F., 1953, Rare vagrants to Scandinavia from East and South-east. Fair Isle Bird Observ. Bull. 12: 37—44. — LÖPPENTHIN, B., 1950, Birds. In: List of Danish Vertebrates. Copenhagen. — LÖVENSKIOLD, H. L., 1947, Håndbok over Norges fugler. Oslo. — SPANGENBERG, E. P., 1951, Gressores ili Ciconiiformes. In: DEMENTIEV, G. P. & N. A. GLADKOV, Ptizi Sovjetskogo Sojuza. II. Moskva. — SVERIGES ORNITOLOGISKA FÖRENING 1951, Förteckning över Sveriges fåglar. Stockholm. — WITHERBY, H. F. et al., 1949, The handbook of British birds. III. London.

S u m m a r y: **The Purple Heron (*Ardea purpurea* L.) recorded in Finland.** (By Paavo Voipio, Zoological Museum of Helsinki University.) — One specimen (young female) was found 20. X. 1952 near the city of Helsinki on the sea shore on a small island, Kaskisaari. This is the first record of this species in Finland. The specimen has been placed in the Zoological Museum of Helsinki University. The measurements (taken from the prepared skin) are presented on p. 20 (the corresponding measurements of a non-sexed juv. Common Heron in parentheses; the figures refer, from top to bottom, to wing, bill (from the end of feathering), tarsus, and middle toe).

Tiedonantoja - Meddelanden Short notes.

Havaintoja harvinaisten lintulajien esiintymisestä.

O.F:n numerossa 1953:1 esitettiin lukijoille kehoitus, että he lähettäisivät ss. 39—40 olevassa luettelossa mainittuja, etupäässä harvinaisia lajeja koskevat havaintonsa julkaistavaksi. Vastauksia on tullut ilahduttavan runsaasti. Seuraavassa nämä on järjestetty lajeittain ja kunkin lajin osalta mainittu havaintopaikat suurin piirtein järjestyksessä lännestä itään. Samoja tapauksia koskevat havainnot on useimmiten yhdistetty ja havainnontekijät mainittu selostuksen jälkeen. Helsingin kaupungin alueelta ilmoitetut havainnot julkaistaan erikseen lähitulevaisuudessa.

Iakttagelser över sällsynta fågelarters uppträdande.

I O.F. 1953:1 riktades till läsarna en uppmaning att insända iakttagelser över ett antal sällsynta arter, omnämnda i förteckningen på sid. 39—40, i och för publicering. Ett glädjande stort antal svar ha erhållits. Härnedan äro iakttagelserna